

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directie Buitenlandse Financiële Betrekkingen

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl/fin

Ons kenmerk
2023-0000198943

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen

1. Geannoteerde agenda
Eurogroep en informele
Ecofinraad 15 en 16
september 2023

Datum 7 september 2023
Betreft Geannoteerde agenda Eurogroep en informele
Ecofinraad 15 en 16 september 2023

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u de geannoteerde agenda van de Eurogroep en informele Ecofinraad vergaderingen van 15 en 16 september in Santiago de Compostella. Ik ben voornemens deel te nemen aan deze vergaderingen. De *Presidency Issues Notes* die door het Spaanse voorzitterschap voor verschillende agendaonderwerpen van de informele Ecofinraad worden opgesteld zijn nog niet beschikbaar. Ik zal deze met u delen zodra deze beschikbaar zijn.

In de geannoteerde agenda informeer ik u eveneens over het uitvoeringsbesluit van de Raad over het aangepaste Italiaanse Herstel- en Veerkrachtplan (HVP).

Het is mogelijk dat nog punten worden toegevoegd aan de agenda of dat bepaalde onderwerpen worden afgevoerd of worden uitgesteld tot de volgende vergadering.

Hoogachtend,

de minister van Financiën,

Sigrid A.M. Kaag

Geannoteerde agenda Eurogroep en informele Ecofinraad 15 en 16 september 2023

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

Eurogroep

Macro-economische ontwikkelingen, inclusief een gedachtewisseling met de voorzitter van de ECON commissie van het Europees Parlement

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De Eurogroep en de voorzitter van het Comité van Economische en Monetaire Aangelegenheden (ECON) van het Europees Parlement zullen van gedachten wisselen over de huidige macro-economische ontwikkelingen in de eurozone.

In haar meest recente economische raming van 15 mei 2023¹ (de lenteraming) schatte de Europese Commissie (de Commissie) in dat de groei in de Eurozone voor 2023 1,1% bbp zal bedragen. Dit vormde een opwaartse bijstelling van 0,8%-pt t.o.v. de herfstraming van november 2022, wat voornamelijk wordt gedreven door een beter eerste kwartaal van 2023 als gevolg van de afnemende energieprijzen. De groei zal volgens de lenteraming verder aantrekken tot 1,6% in 2024, wat een opwaartse bijstelling is van 0,1%-pt ten opzichte van de herfstraming vorig jaar. Voor een actueel beeld wordt uitgekeken naar de herfstraming van de Commissie, die wordt verwacht in november 2023.

Het werkloosheidscijfer bleef in juni 2023 op het historische laag niveau van 6,4% in de eurozone en er worden nog altijd veel nieuwe banen gecreëerd.

De inflatie in de eurozone is in juli 2023 afgenomen tot 5,3% op jaarbasis. De kerninflatie blijft met 5,5% in juli echter hoog. De ECB verwacht dat de inflatie in de eurozone over 2023, 2024 en 2025 resp. 5,4%, 3,0% en 2,2% zal bedragen.² Hiermee blijft de inflatie de komende twee jaar nog boven de doelstelling van 2%. Om de inflatie het hoofd te bieden heeft de ECB de beleidsrentes afgelopen juli opnieuw met 25 basispunten verhoogd. De belangrijkste beleidsrente, de depositorente, komt daarmee uit op 3,75%. Daarnaast is de ECB vanaf juli gestopt met het herinvesteren van aflossingen op obligaties binnen het reguliere opkoopprogramma (APP).

Veel lidstaten hebben maatregelen genomen die de koopkracht van huishoudens ondersteunen. Nederland vindt het van belang dat lidstaten maatregelen nemen om de socio-economische impact van hogere energieprijzen te mitigeren en de meest kwetsbare groepen te beschermen. Daarbij blijft het cruciaal dat deze maatregelen tijdelijk en gericht zijn, en niet leiden tot een verdere verhoging van de inflatie. Verder blijft aandacht voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van belang. Indien opportuun zal Nederland op basis van bovenstaande deelnemen aan de gedachtewisseling.

Voordracht benoeming nieuw directielid ECB

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

¹ https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/spring-2023-economic-forecast-improved-outlook-amid-persistent-challenges_en

² <https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/index.en.html>

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

Per 1 november 2023 is er een vacature in de directie van de Europese Centrale Bank (ECB), aangezien Fabio Panetta op 31 oktober 2023 uit dienst zal treden als lid van de directie van de ECB. Panetta wordt gouverneur van de centrale bank van Italië, de Banca d'Italia. Voor de vrijgekomen functie konden lidstaten kandidaten aandragen tot en met 30 augustus 2023. Italië heeft Piero Cipollone voorgedragen voor de vrijgekomen positie. Cipollone is momenteel plaatsvervangend gouverneur van de Banca d'Italia. Er zijn geen andere kandidaten voorgedragen.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

Het streven is om tijdens de Eurogroep overeenstemming te vinden over de kandidaat voor de vrijgekomen functie, zodat deze vervolgens door de Raad kan worden voorgedragen aan de Europese Raad. De Europese Raad benoemt leden van de directie van de ECB met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op aanbeveling van de Raad, die het Europees Parlement en de Raad van Bestuur van de ECB vooraf heeft geraadpleegd. Nederland is voornemens om in de Eurogroep steun uit te spreken voor de voorgedragen kandidaat voor de benoeming van een nieuw directielid bij de ECB per 1 november 2023.

Overig - Update ratificatie van het ESM-verdrag

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Update

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De Eurogroep zal een update krijgen over de stand van zaken ten aanzien van de ratificatie van het gewijzigde ESM-verdrag.³ Sinds de laatste update in de Eurogroep in januari 2023 heeft ook het nieuwste ESM-lid Kroatië het gewijzigde verdrag geratificeerd.⁴ Alleen Italië moet het gewijzigde ESM-verdrag nu nog ratificeren voordat het daadwerkelijk in werking kan treden. Nederland kan de update aanhoren.

Informele Ecofinraad

Ontbijt - Bespreking stand van zaken benoeming nieuwe EIB president

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

Naar verwachting zal het Spaanse voorzitterschap tijdens het Ecofinraad ontbijt informeel de stand van zaken van de benoeming van een nieuwe EIB-president bespreken.

De termijn van de president van de Europese Investeringsbank (EIB) Werner Hoyer loopt op 31 december 2023 af. Momenteel loopt de verkiezingsprocedure voor zijn opvolger. Potentiële kandidaten zijn de afgelopen periode door de gouverneurs van de EIB aangedragen bij de secretaris-generaal van de EIB. De

³ De Eurogroep heeft in 2018 overeenstemming bereikt over de wijziging van het ESM-verdrag waarbij de afspraken zijn vastgelegd in een "terms of reference of the common backstop to the single resolution fund" (https://www.consilium.europa.eu/media/37267/esm-term-sheet-041218_final_clean.pdf). Een uitgebreide inhoudelijke beschrijving van de afspraken in dit document staat in het verslag van de Eurogroep van 3 december 2018 (Kamerstukken II 2018/19, 21501-07, nr. 1560).

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 21501-07 nr. 1920.

appointment advisory committee van de EIB brengt binnenkort een niet-bindend advies uit, waarbij wordt gekeken naar ervaring op gebied van financiële, bancaire en EU zaken evenals de integriteit van de kandidaat. De verwachting is dat eind oktober 2023 de officiële benoemingsprocedure volgens de EIB benoemingsvoorschriften zal starten. Aangezien België momenteel de Raad van Gouverneurs van de EIB voorziet, zal zij dit proces coördineren.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

Nederland zal een positie bepalen nadat de interne procedures van de Bank, zoals het niet-bindend advies van de *appointment advisory committee*, doorlopen zijn. Voor alle EIB-presidentskandidaten geldt dat Nederland in het algemeen graag ziet dat een nieuwe EIB-president aandacht heeft voor de *governance* binnen de Bank, solide bankieren en prudent financieel beleid.

Ontbijt - herziening Europees begrotingsraamwerk

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De ministers zullen tijdens het Ecofinraad ontbijt spreken over de herziening van het Europees begrotingsraamwerk (Stabiliteits- en Groeipact, SGP).

Op het moment van schrijven is nog onduidelijk wat precies ter bespreking voorligt. Naar verwachting wil het voorzitterschap nadere invulling geven aan vier hoofdthema's die de ministers tijdens de Ecofinraad in juli jl. identificeerden voor verdere onderhandelingen: (1) institutionele verhoudingen, (2) waarborg voor voldoende ambitieuze schuldafbouw, (3) ruimte voor investeringen en prikkels voor hervormingen en (4) effectieve handhaving. Lidstaten spraken steun uit voor deze thema's en verdere uitwerking hiervan in technische besprekingen. Daarnaast benadrukten lidstaten het belang van snelle voortgang en streven naar een akkoord dit najaar.⁵

Nederland is voornemens om deel te nemen aan de discussie op basis van de kabinetsinzet, zoals gecommuniceerd in het BNC-fiche⁶ en in de geannoteerde agenda voor de Ecofinraad vergadering van 14 juli 2023⁷. In lijn daarmee steunt Nederland de pakketbenadering van de thema's. Ten aanzien van de institutionele verhoudingen vindt Nederland het van belang dat de ambitie van het raamwerk stevig verankerd is en dat eventuele bevoegdheden voor de Commissie om de wetgeving in de toekomst aan te passen geen afbreuk mogen doen aan deze ambitie. Ten aanzien van de waarborg voor schuldafbouw staat Nederland open om verschillende opties te verkennen die leiden tot voldoende ambitieuze schuldafbouw en passen binnen de landspecifieke, risicogebaseerde en anticyclische benadering. Ten aanzien van investeringen vindt Nederland het van belang dat het raamwerk een prikkel voor investeringen en hervormingen bevat, maar dat de ruimte voor investeringen niet mag leiden tot een generieke uitzondering van bepaalde investeringen of andere overheidsuitgaven onder de begrotingsnormen (zogenaamde '*golden rule*'). Ten aanzien van handhaving vindt Nederland het belangrijk dat dit een cruciaal element van het raamwerk is. Specifiek is Nederland voorstander van onder andere een voorspelbare opening van buitensporigtekortprocedures, een effectief gebruik van de voorgestelde

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 21501-07 nr. 1969.

⁶ Kamerstukken II 2022/23, 2023D23853.

⁷ Kamerstukken II 2022/23, 2023Z12510.

controlerekening en een sterkere rol voor het Europees Begrotingscomité (de *European Fiscal Board*, EFB).

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

Global Gateway investeringsagenda (EU-LAC verband)

Document: het Spaanse voorzitterschap zal naar verwachting voorafgaand aan de vergadering een '*Issues note*' delen.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

In juli 2023 kwamen de leiders van de EU en Latijns-Amerika en Caribisch gebied (LAC-landen) een investeringsagenda overeen om zowel particulier kapitaal als publieke financiering te mobiliseren die de groene en digitale transitie en de ontwikkeling in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied moet versnellen. De agenda bevat een lijst van investeringsprojecten in de regio.

Op basis van drie strategiedocumenten op het gebied van (i) Groene transitie; (ii) Digitale transitie; en (iii) Uitdagingen op het gebied van sociaal beleid, zullen de Raad en ministers uit de LAC-landen spreken over de follow-up van de implementatie van de *Global Gateway Investment Agenda*.

De veranderende geopolitieke context in de wereld vraagt om een zichtbaar, eensgezind en geïntegreerd optreden van de EU in de wereld. Hiertoe lanceerde de Europese Commissie eind 2021 de *EU Global Gateway* als een belangrijk vehikel voor een geïntegreerd EU-buitenlandbeleid dat zich richt op mondiale outreach en versterkte banden van de EU met partnerlanden. De *Global Gateway* beoogt publieke en private investeringen te mobiliseren op het snijvlak van EU-belangen en die van partnerlanden, rondom het thema connectiviteit in de breedste zin van het woord. Naar verwachting zal de *Global Gateway* leidend zijn voor 80% van toekomstige (financiële) inzet van het externe EU-instrumentarium op het gebied van investeringen, handel en ontwikkelingssamenwerking.

Nederland steunt partnerschappen met de regio voor een eerlijke, groene en digitale transitie via een *Global Gateway*-investeringsagenda en *Team Europe*-benadering en zet zich actief in om de *Global Gateway* tot een succes te maken. De *Global Gateway* sluit aan op de Nederlandse inzet om de positie van de EU als geopolitieke speler te versterken, de impact van Nederlandse ontwikkelingssamenwerking te vergroten via de EU en het Nederlandse verdienvermogen in het buitenland te bevorderen. Nederland vindt het belangrijk dat de onderdelen van *Team Europe*⁸, zoals de Europese Investeringsbank, nauw betrokken blijven bij de *Global Gateway* en de bijbehorende investeringsagenda. Tijdens de EU-CELAC Top (Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten) van 17/18 juli 2023 op het niveau van staatshoofden en regeringsleiders, is onder andere een investeringsagenda onder de *Global Gateway* aangenomen van meer dan EUR 45 mld. tot 2027. Nederland heeft daar ook verschillende projecten op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit voor aangedragen, o.a. in Colombia en Ecuador. Nederland acht het van belang om nu de aangenomen investeringsagenda te implementeren.

⁸ Team Europe bestaat uit de EU, de lidstaten, de nationale ontwikkelingsbanken van de lidstaten, de EIB en de EBRD. Door de krachten, expertise en middelen van deze deelnemers te bundelen en intensief samen te werken, wordt getracht om meer effectiviteit en meer impact te bewerkstelligen. Zie verder

https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/team-europe-initiatives_en

Indien opportuun zal Nederland op basis van bovenstaande deelnemen aan de gedachtewisseling.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

Huidige staat van het wereldwijde financiële vangnet

Document: het Spaanse voorzitterschap zal naar verwachting voorafgaand aan de vergadering een '*Issues note*' delen.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De Raad zal met de ministers uit Latijns-Amerika en het Caribische gebied (LAC) van gedachten wisselen over het belang van het behouden van een sterk en effectief mondiaal financieel vangnet, gezien de uitdagende geopolitieke situatie en de toenemende financieringsbehoeften van kwetsbare landen. In deze context zullen drie onderwerpen ter sprake komen: (i) het versterken van de rol van het IMF in het centrum van het mondiale financiële vangnet, (ii) manieren om schuldbehandeling te verbeteren, en (iii) de hervorming van multilaterale ontwikkelingsbanken.

Aan de hand van deze drie onderwerpen zal de Raad en de ministers uit LAC-landen - in aanloop naar de jaarvergaderingen van het IMF en de Wereldbank die in oktober worden gehouden - informeel ideeën uitwisselen over aankomende voorstellen en discussies.

i) *Het versterken van de rol van het IMF in het centrum van het mondiale financiële vangnet*

In de huidige internationale context van hardnekkige inflatie, stijgende rentes, lagere groeicijfers en hoge schulden, onderschrijft Nederland het belang van een sterk IMF, dat in het centrum van het mondiale financiële systeem staat. In dat kader zal tijdens de Ecofinraad een informele uitwisseling van gedachten plaatsvinden over de 16^e quotaherziening. Deze quotaherziening vormt een belangrijk onderwerp voor de jaarvergadering van het IMF en moet voor eind 2023 worden afgerond. Nederland onderschrijft het belang dat het IMF over voldoende middelen beschikt, zodat het IMF de mondiale financiële stabiliteit kan bevorderen en landen als *lender of last resort* kan bijstaan in tijden van crisis. De inzet van Nederland is daarom dat de totale omvang van IMF-middelen ten minste op het huidige niveau moet blijven.

ii) *Schuldbehandeling*

In aanloop naar de jaarvergadering van het IMF zal de Raad en de ministers uit LAC-landen van gedachten wisselen over de mogelijkheden tot het verbeteren van de internationale schuldbehandeling. Deze internationale schuldbehandeling is de laatste jaren complexer geworden door toedoen van een meer divers crediteurenlandschap en veranderingen in het geopolitieke speelveld. Daarom is het voor Nederland des te belangrijker dat er gezamenlijke raamwerken zijn om schuldbehandeling te verbeteren, bijvoorbeeld via het *G20 Common Framework for Debt Treatment beyond the DSSI*.

iii) *Hervorming van Multilaterale ontwikkelingsbanken*

Sinds het najaar van 2022 wordt gewerkt aan de hervorming van de multilaterale ontwikkelingsbanken om deze beter in staat te stellen om mondiale grensoverschrijdende uitdagingen, zoals de aanpak van klimaatverandering en versterking van pandemieparaatheid. Dat vereist onder meer aanpassing van de missie van deze instellingen. Bij een verruimde focus hoort ook additionele

financiering, en in internationaal verband wordt gekeken naar mogelijke bronnen. Nederland is voorstander van implementatie van de aanbevelingen van het G20 *Capital Adequacy Framework* (CAF)-rapport, waarmee wordt getracht reeds gemobiliseerde middelen efficiënter in te zetten. Ook is Nederland positief over de mobilisering van privaat kapitaal ten behoeve van investeringen in *global public goods*. Multilaterale ontwikkelingsbanken kunnen daar op verschillende manieren aan bijdragen. Zo helpen zij opkomende economieën met hervormingen – om zo een ‘enabling environment’ te creëren voor private partijen – en kunnen ze bijvoorbeeld directer aan ‘derisking’ doen.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

De Kamer wordt middels de geannoteerde agenda voor de vergaderingen van het *International Monetary and Financial Committee* (IMFC) en het *Development Committee* (DC) apart geïnformeerd over de Nederlandse inzet bij de jaarvergadering van het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank op 12, 13 en 14 oktober 2023.

Indien opportuun zal Nederland op basis van bovenstaande deelnemen aan de gedachtewisseling.

Werkssessie (samen met de gouverneurs van de nationale centrale banken): interactie tussen het begrotings- en monetaire beleid

Document: het Spaanse voorzitterschap zal naar verwachting voorafgaand aan de vergadering een ‘*Issues note*’ delen.

Aard bespreking: gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De ministers zullen samen met de gouverneurs van de nationale centrale banken van gedachten wisselen over de interactie tussen het begrotings- en monetaire beleid.

Zoals al eerder in deze geannoteerde agenda weergegeven is de inflatie in de eurozone in juli 2023 afgenomen tot 5,3% op jaarbasis. De kerninflatie blijft met 5,5% in juli echter hoog. De ECB verwacht dat de inflatie in de eurozone over 2023, 2024 en 2025 resp. 5,4%, 3,0% en 2,2% zal bedragen.⁹ Hiermee blijft de inflatie de komende twee jaar nog boven de doelstelling van 2%. Om de inflatie het hoofd te bieden heeft de ECB de beleidsrentes afgelopen juli opnieuw met 25 basispunten verhoogd. De belangrijkste beleidsrente, de depositorente, komt daarmee uit op 3,75%. Daarnaast is de ECB vanaf juli gestopt met het herinvesteren van aflossingen op obligaties binnen het reguliere opkoopprogramma (APP).

De Europese Commissie verwacht in haar Lenteraming dat het gemiddelde begrotingstekort in de Europese Unie afneemt van 3,6% in 2022 naar 3,1% bbp in 2023¹⁰, al is het begrotingsbeleid in 2023 erg verschillend tussen lidstaten. Voor 2024 wordt verwacht dat het gemiddelde begrotingstekort afneemt tot 2,4% bbp. De afname van het tekort komt voornamelijk voort uit de geplande uitfasering van energiesteunmaatregelen.

⁹ <https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/index.en.html>

¹⁰ https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/spring-2023-economic-forecast-improved-outlook-amid-persistent-challenges_en#documents

Met name in tijden van hoge inflatie is het volgens Nederland van belang dat er een goede interactie tussen het begrotings- en monetaire beleid plaatsvindt. Het tegengaan van hoge inflatie door de centrale bank is effectiever als dit samengaat met bijpassend begrotingsbeleid.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**
Ons kenmerk
2023-0000198943

Indien opportuun zal Nederland op basis van bovenstaande deelnemen aan de gedachtewisseling.

**Werksessie: Strategische autonomie, economische veiligheid en
voorziening van publieke goederen**

Document: het Spaanse voorzitterschap zal naar verwachting voorafgaand aan de vergadering een 'Issues note' delen.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De Raad zal van gedachten wisselen over de interactie tussen Europese financiële integratie, begrotingsbeleid, Europese publieke goederen, de EU economische veiligheidsstrategie en open strategische autonomie. Tijdens deze werksessie zullen externe sprekers een presentatie geven. Vervolgens zullen de ministers in kleine groepen uiteen gaan om deze onderwerpen verder te bespreken. Op het moment van schrijven is nog geen discussiedocument beschikbaar.

In de afgelopen tijd is de discussie over hoe Europese doelstellingen ten aanzien van de economische veiligheid, open strategische autonomie en (Europese) publieke goederen bereikt kunnen worden geïntensiveerd. Ook de concurrentiepositie van de EU en de digitale- en klimaat transitie spelen hierbij een belangrijke rol. Dit heeft onder andere geleid tot verruimde staatssteunkaders in het *Green Deal Industrial Plan* en het commissievoorstel voor een *Strategic Technologies for Europe Platform*.¹¹

Het Nederlands beleid ten aanzien van Open Strategische Autonomie, zoals onder andere uiteengezet in het non-paper dat op 19 juli 2023 is gepubliceerd in samenwerking België, Finland, Portugal en Slowakije, is gebaseerd op drie bouwstenen: het versterken van het politiek-economisch fundament, het mitigeren van risicovolle, strategische afhankelijkheden, en het vergroten van het geopolitieke handelingsvermogen.¹² Houdbare overheidsfinanciën zijn van belang voor de eerste bouwsteen van Open Strategische Autonomie (politek-economisch fundament): zij vormt een voorwaarde voor een Unie met sterke lidstaten, en een fundament voor een slagvaardige unie die publieke belangen weet te borgen en innovatief en concurrerend is. Dit is in lijn met de *promote* maatregelen zoals uiteengezet in de Europese Veiligheidsstrategie (EEV) en het nationale EV kabinetsbeleid, wat toeziet op het stimuleren van de kennispositie, concurrentiekracht en innovatiepositie van de Nederlandse economie.

In het kader van de Europese publieke goederen kan ook de vraag op tafel komen of nieuwe permanente Europese fondsen daartoe noodzakelijk en/of wenselijk zijn. Zoals aangegeven in diverse brieven aan de Kamer is het kabinet geen voorstander van de uitgifte van gemeenschappelijke schuld voor nieuwe

¹¹ Kamerstukken II 2022/23, 22112 nr. 3607;
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/06/20/fiche-3-strategic-technologies-for-europe-platform-step>

¹² Kamerstukken II 2022/23, 21501-02 nr. 2705.

permanente Europese fondsen.¹³ Het is niet wenselijk om Europese beleidsuitgaven voor structurele uitdagingen via schulduitgifte te financieren.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

Belangrijke Europese publieke doelstellingen – waaronder de klimaat- en digitale transitie, open strategische autonomie en economische veiligheid – kunnen enkel gerealiseerd worden als deze voor een significant deel gefinancierd worden door private financieringen. Het ligt voor de hand dat daarom ook gesproken zal worden over de verdieping van de kapitaalmarktunie (CMU), en op welke manieren dit bijdraagt aan het versterken van de open strategische autonomie, economische veiligheid en toegang tot publieke goederen. Ontwikkeling en integratie van EU-kapitaalmarkten kan risicodragende investeringen faciliteren die o.a. de digitale en groene transitie kunnen versnellen, waardoor de ontwikkeling en productie van digitale en groene – en mogelijk in de toekomst strategische – technologieën binnen de EU versterkt kan worden. Hiermee kunnen risicovolle strategische afhankelijkheden afgebouwd worden, en de digitale- en groene transitie gerealiseerd worden. Versterking van de CMU draagt daarmee bij aan de aanpak van klimaatverandering voor een toekomstbestendige duurzame samenleving en economie. Een grotere rol en verantwoordelijkheid van EU-investeerders bij deze financieringen is bovendien vanuit een strategisch en economisch veiligheidsperspectief wenselijk.

Indien opportuun zal Nederland op basis van bovenstaande deelnemen aan de gedachtewisseling.

Overig

Uitvoeringsbesluit van de Raad onder de herstel- en veerkrachtfaciliteit (HVF)

Document:

https://commission.europa.eu/system/files/2023-07/COM_2023_477_2_EN_ACT_part1_v2.pdf

Aard bespreking: aanneming uitvoeringsbesluit van de Raad

Besluitvormingsprocedure: gekwalificeerde meerderheid

Toelichting:

De Kamer ontvangt steeds voorafgaand aan de besluitvorming in de Raad een kabinetsappreciatie van de uitvoeringsbesluiten ter goedkeuring van aangepaste herstelplannen.¹⁴ Bij dezen wordt de Kamer geïnformeerd dat tijdens een volgende bijeenkomst van de Raad als hamerpunt een aanpassing van het uitvoeringsbesluit van de Raad ter goedkeuring van het aangepaste herstel- en veerkrachtplan (HVP) van Italië ter besluitvorming zal voorliggen.¹⁵ Dit zal niet tijdens de informele Ecofinraad zijn, omdat daar geen formele besluiten genomen worden.

Zoals in het verslag van de Eurogroep en Ecofinraad van 16 en 17 januari 2023 is toegelicht, zullen er naar verwachting nog veel voorstellen volgen voor aanpassing van uitvoeringsbesluiten van de Raad ter goedkeuring van

¹³ Zie *Kamerstukken II* 2022/23, 21501-07 nr. 1921 en *Kamerstukken II* 2022/23, 21 501-07 nr. 1943.

¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/vergaderstukken/2023/01/16/verslag-eurogroep-en-ecofinraad-16-en-17-januari-2023>

¹⁵

https://commission.europa.eu/system/files/2023-07/COM_2023_477_2_EN_ACT_part1_v2.pdf

aangepaste herstelplannen.¹⁶ Daarvoor bestaan op grond van de HVF-verordening verschillende aanleidingen, namelijk:

- een aanpassing van de maximale subsidie-enveloppe op grond van de finale berekening van 30 juni 2022 jl.;
- een verzoek tot het ontvangen van een (aanvullende) lening uit de HVF;
- het niet kunnen uitvoeren van een (deel van een) plan op grond van objectieve omstandigheden;
- het toevoegen van een hoofdstuk met maatregelen die gericht zijn op het halen van de RepowerEU-doelstellingen, namelijk het verminderen van de afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen door middel van energiebesparing, het diversifiëren van energiebronnen en het versnellen van de energietransitie. Deze toevoeging volgt uit een aanpassing van de HVF-verordening naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis die daarop volgde.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

Italië

Italië heeft op 11 juli 2023 een aanvraag bij de Europese Commissie ingediend voor een aanpassing van het oorspronkelijk HVP dat middels een uitvoeringsbesluit van de Raad op 13 juli 2021 werd goedgekeurd.¹⁷ Italië maakt gebruik van de mogelijkheid binnen de HVF-verordening om een HVP aan te passen als het HVP, inclusief desbetreffende mijlpalen en doelen, deels of in zijn geheel niet langer haalbaar is op grond van objectieve omstandigheden. Deze omstandigheden hebben in het geval van Italië vooral betrekking op marktontwikkelingen waardoor een sub-investering van de overkoepelende investering in satelliettechnologie in satellietcommunicatie minder zinvol is, een naamswijziging van een uitvoerende organisatie, minder interesse van bedrijven dan verwacht en het prioriteren van energie-efficiëntie van gebouwen boven het aardbevingsbestendig maken van gebouwen. De wijzigingen bestaan onder meer uit het aanbrengen van een nieuwe focus op de ontwikkeling van *dual use* technologie in de investering in satelliettechnologie, het verhogen van het aantal laadpunten voor elektrische auto in stedelijke gebieden en het verlagen van het aantal snellaadstation langs snelwegen, het verhogen van het doel voor het verbeteren van energie-efficiëntie en het verwijderen van het doel voor het verbeteren van de aardbevingsbestendigheid van gebouwen. Tot slot wordt een doel voor de oplevering van studenten accommodaties in gewijzigd in een mijlpaal voor aanvullende aanbestedingen voor de bouw van studenten accommodaties.

De Commissie oordeelt dat de redenen die Italië aandraagt een aanpassing van het plan rechtvaardigen en dat het Italiaanse herstelplan ook na de aanpassing voldoet aan de eisen van de HVF-verordening. Het kabinet kan zich vinden in het oordeel van de Commissie. Nederland is daarom voornemens om in te stemmen met het voorstel tot aanpassing van het uitvoeringsbesluit van de Raad.

Naast de hierboven genoemde wijziging heeft Italië begin augustus een aanvullend verzoek ingediend om het HVP te wijzigen. Dit betreft een omvangrijke wijziging inclusief toevoeging van een RepowerEU-hoofdstuk. Ervan uitgaande dat de Commissie de volledige twee maanden nodig heeft om de aanvraag te beoordelen zal zij naar verwachting begin oktober een voorstel publiceren voor aanpassing van het uitvoeringsbesluit waarmee het Italiaanse HVP is vastgesteld. De Kamer zal hierover zoals gebruikelijk geïnformeerd worden nadat de

¹⁶ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-f7212381b7904618160ac318236e73275c84ac1d/pdf>

¹⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/07/tweede-aanbiedingsbrief-uitvoeringsbesluiten-recovery-and-resilience-facility-rrf>

Commissie een voorstel tot aanpassing van het uitvoeringsbesluit van de Raad heeft gepubliceerd middels de geannoteerde agenda. Dit voorstel zal dan waarschijnlijk in oktober of november in de Raad ter goedkeuring voorliggen.

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Ons kenmerk
2023-0000198943

Stand van zaken aanvraag RRF-leningen

In de HVF-verordening is opgenomen dat leningen tot en met 31 december 2023 verstrekt kunnen worden ter ondersteuning van de nationale HVP's.¹⁸ Op 1 september jl. heeft de Europese Commissie een finaal overzicht gepubliceerd van aanvragen voor (aanvullende) leningen uit de HVF.¹⁹ Uit het overzicht blijkt dat tien lidstaten aanvullende leningen hebben aangevraagd. In de HVF-verordening is een plafond opgenomen van 6,8% bni (2019) voor de leningen die lidstaten uit de RRF kunnen aanvragen. Daarbij biedt de verordening de mogelijkheid om het plafond onder uitzonderlijke omstandigheden te verhogen. Zowel Griekenland als Kroatië komen met hun aanvullende aanvraag boven het plafond uit en zullen deze omstandigheden moeten onderbouwen in hun aanvraag. De Commissie zal dit toetsen bij de beoordeling van de aanvraag tot wijziging van het herstelplan. Zoals hierboven toegelicht zal een verzoek tot het ontvangen van een (aanvullende) lening leiden tot aanpassing van het uitvoeringsbesluit van de Raad waarmee het desbetreffende HVP is vastgelegd.

Zoals aangegeven zal de Kamer voorafgaand aan besluitvorming in de Raad een kabinetsappreciatie ontvangen van de uitvoeringsbesluiten ter goedkeuring van aangepaste herstelplannen. Daarnaast wordt uw Kamer doorlopend geïnformeerd over voorlopige beoordelingen van betaalverzoeken in het kader van de HVF die de Europese Commissie publiceert. Ook ontvangt de Kamer eens per kwartaal een overzicht met definitieve beoordelingen van ingediende betaalverzoeken van de Europese Commissie en de actuele stand van zaken rondom de uitbetaling van subsidies en leningen. De laatste kwartaalupdate is 21 augustus jl. naar uw Kamer verzonden.²⁰

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0241>

¹⁹ https://commission.europa.eu/system/files/2023-09/01092023-Final-overview-of-MS-loan-requests-under-the-RRF_en.pdf

²⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/08/21/overzicht-uitbetalingen-rrf-tweede-kwartaal-2023>